

Gustave Flaubert

Gospa Ema Bovary

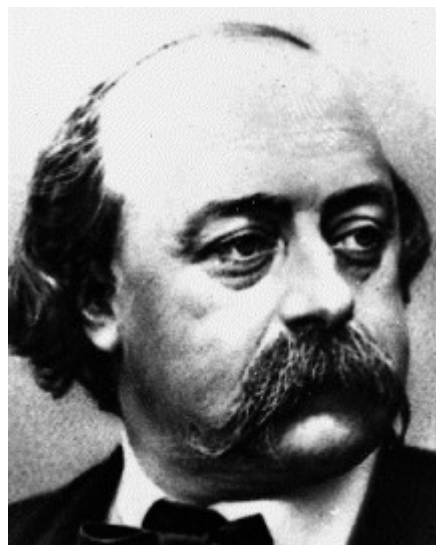
Bibliografski podatki:

Knjigo Gospa Bovary Gustava Flauberta je založila in natisnila založba Hram v Ljubljani leta 1931, delo pa je prevedel Vladimir Levstik.

Nekaj o pisatelju:

Gustave Flaubert francoski pisatelj, eden največjih stilistov se je rodil leta 1821. V mladosti se ni nikoli ukvarjal s politiko, vendar je na svet gledal že dokaj pesimistično. Svoje prvo delo je objavil šele s šestintridesetimi leti. Kot velik nasprotnik "majhne" buržoazije je izdal svojo knjigo Gospa Bovary, s katero je dvignil nemalo prahu in se z njo tudi mnogim zameril. Umrli je leta 1880 s spoznanjem, da človek sam ni pomemben, pomembno je njegovo delo.

Slika 1: pisatelj

Gospa Bovary je eden izmed Flaubertovih temeljnih romanov, nastal je leta 1857. Zame najzanimivejša osebnost v tem romanu je glavna oseba: Ema Bouvary. Ema je po mojem mnenju portret velike večine današnje mladine. V njej je Flaubert upodobil vso tragiko človeškega življenja. Razkol med ideali in resničnostjo je tu čisto realen, vseh mi je da pisatelj v njem ne pretirava. Pri branju sem imela vseskozi občutek, da ji nekaj manjka, da se vlak življenja vozi pred njo, a ona ga ne doseže. Tisti večni občutek zamujanja nečesa, pa ne veš kaj, lahko človeka ugonobi. Tudi jaz sem nosila večine osnovnošolskih dni ta utrujajoči občutek v sebi. Če se mu ne upreš, ti vse življenje mine v nekakšni čudni omami zamujanja. V tej omami so vsi dogodki zate nekaj postranskega, ne važnega, kajti ti vseskozi čakaš na nekaj velikega, na dogodek ki ti bo spremenil življenje. In tako praktično živiš ne da bi živel, ne da bi okusil resnično, veselo stran svojega življenja. V meni se ta občutek, čeprav sem se ga nekajkrat že uspešno znebila (ta "uspešnost" je zelo relativna), zadnje čase velikokrat obudi. Ema Bovary je v svojih mladostnih hrepenenjih od življenja pričakovala veliko. Oblikovala si je ideale, ki v družbi kmetov in meščanov niso bili uresničljivi. V sebi je čutila, da ne spada v ta družbeni sloj, da je ustvarjena za boljše življenje. Prezirala je plehkost in monotonost kmečkega in mestnega prebivalstva: njeni ideali so bili drugačni, v meščanski vsakdanjosti zanjo ni bilo sreče. Ljubila je čustva, občutke, strasti. Lažna cerkvena morala, meščanska pravila in običaje, ki človeka tako utesnjujejo in ga prisiljujejo v pusto povprečnost je spregledala že v mladosti. Kaj naj človek potem lahko sploh še stori? Vprašanje, ki je bilo verjetno zastavljeno že nešteto krat. Jaz ne vem, Ema pa tudi ne. Ona se ni vdala v usodo, borila se je, poskušala je ujeti vlak življenja na vse načine, a ji to ni uspelo. Napačne odločitve so jo pogrezale vedno globlje v propad, za sabo je potegnila tudi njeno čisto nasprotje, vdanega, zadovoljnega moža, ki od življenja ni zahteval nič več kot mu je ta prinašal. Njen mož je živel celo življenje v laži, da je Ema z njim srečna, to spoznanje in pa Emina smrt ga je na koncu tako potrla, da se ni več pobral. Umrl je v žalosti. Mislim da je Charles v vsem romanu se najbolj tragična osebnost, kajti to spoznanje je iz vsega njegovega življenja naredila le utvaro, skratka ga je izničila. Tega ne bi preživel nihče, pa naj bi imel še tako močno osebnost.

Če bi Emo prestavil v današnje čase, bi se verjetno ločila od Charlesa že po kakšnih dveh mesecih, kajti javna morala in vzgoja bi ji to dovolili. V tem romanu se zelo dobro vidi, kakšna neumnost je po eni strani poroka in vse njene obveznosti. Ljudje v njej pač vidijo osnovo civilizacije, ki pa je po mojem mnenju malce zgrešena (zelo milo rečeno). Mogoče bomo kdaj v kakšnem drugem času živeli drugače, vendar ne kmalu, zdaj so ljudje se veliko preveč vkalupljeni, da bi bilo to možno. Zdaj smo se tako zaverovani vase, da si tega, da bi obstajalo še kaj drugega, drugačnega, nekaj kar se ne sklada z našimi predstavami, niti ne predstavljamo.

Kratka obnova

Zgodba se prične z Charlesovim odraščanjem, tako, da najprej pomislimo, da je glavni junak knjige Charles. Charlesu po študiju medicine ženo izbere mati. V odnosu s svoje žene nima Charles skoraj "nobene besede", životari in ji hlapčuje, a kmalu po poroki mu le ta umre. Po ženini smrti okrepi obiske pri nekem svojem bivšem pacientu, ki je imel simpatično hči Emo, v katero se je Charles zaljubil. Ne dolgo po ženini smrti je sledila poroka in dokaj umirjeno življenje v Tostesu. Monotonost njunega življenja je razblinil le kratek obisk na gradu nekega markiza, kjer Ema prvič začuti željo do prešuštvojanja. Sledi selitev v Yonville, kjer Charles dobi službo okrajnega zdravnika.

Emi in Charlesu se kmalu po selitvi rodi hči Bertha, katere rojstvo pa v Emi povzroči nek negativen odnos do Charlesa. Prav tako pa se po hčerinem rojstvu Ema začne sestajati z Leonom, ki je pri okrajnem lekarnarju za praktikanta. Bolj, ko se navezanost na Leona veča, večje je Emino sovraštvo do moža. Leonov odhod iz Yonvilla Evo potre, a ne za dolgo, kajti spozna Rodolpha, ki jo osvoji na regijskem poljedeljskem semnju. Ema postaja v ljubezni do Rodolpha vse bolj vsiljiva, kupuje mu spominke in ga že spodbuja k temu da bi se z njo odselil, Rodolphe pa se s tem ni preveč strinjal in jo je zato zapustil. Emi se je zaradi tega zmrščil um in hudo je zbolela. V tem času je za njo skrbel njen mož, kljub temu, da ga je žena odkrito sovražila.

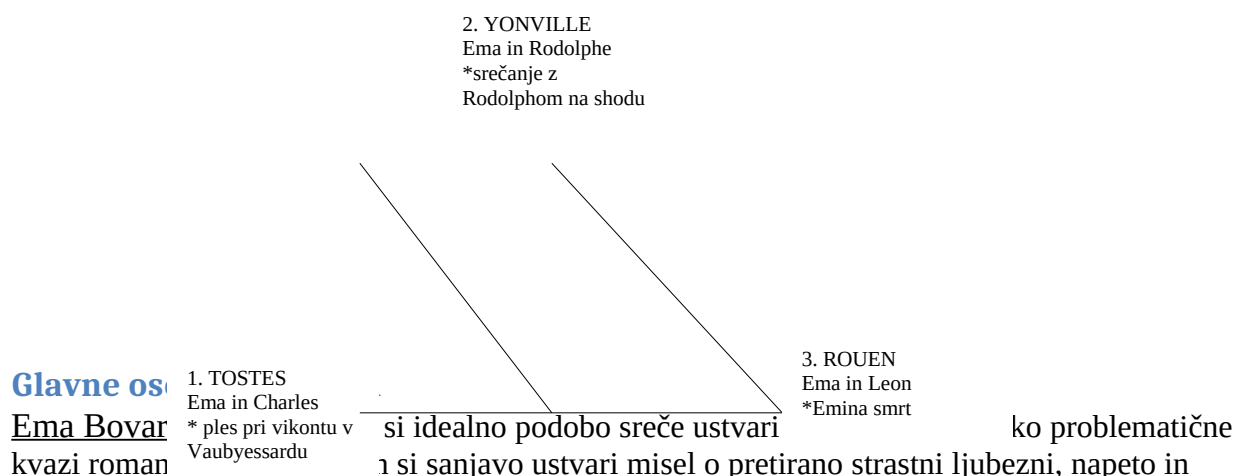
Nekega dne Charles Emo odpelje v gledališče, kjer zakonca srečata Leona in ponovno vzplamti stara ljubezen. Ema se zato začne z njim shajati v mestu Rouen, kjer je imel Leon svojo službo. Za obiske Leona v Rouenu je bilo potrebno veliko denarja, zato se je Ema pričela zadolževati, kar pomeni začetek njenega propadanja. Možu krade denar, vendar pa je do njega vedno bolj prijazna. Zaradi dolga se na hišo razpiše rubež, zato začne Ema obupano iskati denar, s katerim bi plačala menice. Denarja ne dobi niti pri Leonu niti pri Rodolphu, zato si nato sama vzame življenje.

Charles Emo še po smrti časti in zato duševno in fizično propade. Kmalu tudi sam umre, njegovo hči pa vzame na skrb neka revna teta.

Povzetek spremne besede

Glavna Flaubertova želja pri pisanju Gospe Bovaryjeve je bila, da bi v romanu dogodki in osebe delovali sami zase, teorej brez razvidnega romanopiščevega stališča. Oseb ni označeval pripovedovalec, ampak so jih karakterizirala njihova dejanja, okolje in njihove misli. Več od snovi mu je pomenil slog, ničesar ni bilo odveč in vsak dogodek, dejanje je imelo zato poseben pomen.

Roman Gospa Bovaryjeva je razdeljen na tri dele (trije glavni dogajalni kraji in tri ljubezni) in posamezna poglavja. Nasprotno pa je dogajalni čas dokaj nedoločen, gre za 40. leta 19. stoletja, to je čas malo pred nastankom romana.

Glavne osebe

Ema Bovary
kvazi roman

si idealno podobo sreče ustvari
1 si sanjavo ustvari misel o pretirano strastni ljubezni, napeto in razgibano življenje v eksotičnih krajih ter stalno viharno razodevanje čustev. Njena romantika je tako poenostavljena in primitivna, iskanje sreče pa zaradi nerealnih stereotipov obsojeno na propad. Njen konec je izraz skrajnega gnusa nad svetom, ki jo poplavi ob zadnjem zrušenjem samoprevare, dokončno odklanjanje življenja v povprečnosti.

Charles Bovary je pravo nasprotje Eme. Je oseba, ki podzavestno in srečno sprejema življenje tako, kot je. Večinoma ga ob Eminem doživljanju stvarnosti razberemo kot podpovprečnega, tako da šele ob Emini smrti zaživi kot polna oseba in tragično umre od ljubezni za pokojno ženo. V romanu se pojavlja kot oseba, ki je zaradi svojih nasprotij psihološko bogata in kompleksna ter sama po sebi živa in realistična.

Leon Dupois je v začetku Emin dvojnih nasprotnega spola. Goji prav tako kot Ema poenostavljeno poenostavljeno podobo romantičnega sveta. Je pa šibkejše narave in bolj prostaški od Eme, zato se odloči za konformizem in malomeščansko povprečnost. Ko se loči od prezahtevne ljubice se poroči za neko gospodično Leokadijo Leboeuf.

Rodolphe Boulanger je ženska in ljubitelj velikih besed in ne tveganih dejanj. Romantične strasti se poslužuje kot tehnike, ki mu omogoča pot do čutnih užitkov. Predstavlja predelan vaški lik osvajalca don Juana. Je, razen za naivno Emo, realistična podoba klavrne degradacije velikega ženskarja.

Kdaj se v romanu ponovno pojavi vikont in kaj takrat to pomeni Emi?

Tako imenovani vikont se ponovno pojavi na plesu v Vaubessardu. "Ob treh zjutraj se je pričel koteljon. Ema ni znala valčkati. Vsi so plesali valček, celó gospodična d'Andervillers in markiza. No, neki plesalec, ki so ga kratko in domače poimenovali vikonta in ki mu je bil nizko izrezani telovnik kakor ulit na prsi, je znova prišel vabit gospo Bovaryjevo, rekoč, da jo bo vodil in da pojde vse po sreči." Nato sta divje zaplesala. Vse se je vrtelo in Emi se je ta dogodek globoko vtisnil v spomin.

Spomin na ta ples in Vikonta je ostal Emi veliko opravilo. V Charlesovi odsotnosti je jemala iz omare zeleni tok za smotke, ki je bil domnevno vikontov ter se spraševala, od koga ga je dobil. Romantično si je zamišljala življenje v Parizu, ki ga je živel. Želela si je živeti tam, naročila si je revije, brala knjige ter spremljala modo.

Tako je vikont v Emi pustil misel in hrepenenje po življenju v Parizu, razkošnem življenju, Charles pa ji je vsak dan postajal bolj zoprn.

Kaj pričakuje Ema pri odhodu iz Tostesa v Yonville in kaj se od tega uresniči? "Ni si mogla misliti, da bi ji pokazale stvari na različnih krajih enako lice, in ker je bila preteklost nevšečna, ni dvomila, da jo bo oškodovalo to, kar jo še čaka."

Ema je mislila, da bo tukaj življenje bolj romantično, bolj takšno, kot ga je brala v knjigah in romanih. Po rojstvu hčerke se je zblížala z Leonom, ki pa je zaradi njenega neodziva odšel študirat v Pariz. Nato je spoznala Rodolphea, ki ji je znal igrati na dušo, vedel je, kaj ji mora govoriti. Podlegla je njegovim puhlicam in postal je njen ljubimec.

Torej se je uresničilo njeno sanjarjenje o ljubimcih (kot v romanih, ki jih je brala), razočarana pa je bila, ko je spoznala Yonville in prebivalce, saj ni bilo veliko (oz. jih sploh ni bilo) takih, ki bi ji bili podobni.

Analiziraj Rodolphovo pismo in ga primerjaj z njegovim leporečjem ob poljedelskem shodu in ob zadnjem srečanju z Emo!

V pismu, s katerim želi Rodolphe prekiniti svoje prešustvovanje z Emo, saj si ona želi skupaj z njim in hčerko pobegniti, Rodolphe zopet prepričuje Emo, da dela v njeno dobro. "Pretežka bi mi bila zavest, da sem kriv nesreče vašega življenja" ji govori in ji s puhlimi besedami skuša razložiti neizvedljivost pobega: "Kamorkoli bi šla, povsod bi naju pregnal" in podobno.

Ta njegov način puhlega zavajanja Eme je tipičen in je podoben kot takrat ob poljedeljskem shodu, le da jo je takrat poskušal pridobiti, sedaj pa jo poskuša odvrniti od sebe.

Ob njunem zadnjem srečanju ga pride finančno zlomljena Ema prositi za denar, v zameno mu ponuja celo sebe, svojo ljubezen. Govori mu o svoji večni ljubezni do njega in tudi on ji pritrdi. Na to pa ji z mirnim obrazom odvrne: "Nimam ga, draga gospa." Ob zadnjem srečanju se je obnašal hladno, vendar bi ji res posodil denar, ko bi ga imel; "prošnja za denar je pač najbolj mrzla in najbolj morilska od vseh neviht, ki utegnejo zadeti ljubezen". Ema je po čustvenem in psihičnem izpadu razburjena odšla.

Označi lik Eme Bouvary

a) Kdo je Ema in kaj pričakuje od življenja?

Ema je hčer nekega premožnejšega kmeta. Ker veliko bere romane, se ji zazdi življenje na kmetih dolgočasno. Zato se poroči z mestnim zdravnikom, ker predvideva, da je v mestu

življenje boljše, bolj razburljivo in gosposko. Vendar kmalu ugotovi, da ji Charles, zdravnik, ne nudi vse ljubezni, pozornosti ter zabave, ki jo je pričakovala. Tudi mestece Yonville se ji zdi nezanimivo, ker je sanjala o gledališčih, plesih in zabavah. Zato se začne ozirati po drugih moških. Hoče živeti na ravni plemstva, celo služkinjo si hoče vzgojiti v spletično. Svojo sobo si opremi bogato, kot ji le dovoljuje mošnja njenega moža, vendar vseeno zaide v dolgove. Rada bi živela brezskrbno, razkošno, strastno in blaženo življenje, ki je v njenih razmerah zanjo nemogoče. Ko pride do tega spoznanja in ko ji začne groziti davkarija, se zastrupi in umre.

b) V katerem prizoru romana se Emine življenje obrne na pot, ki jo pelje v pogubo? Opiši ta prizor!

Zdravniku Charlesu se je prišel osebno zahvaliti na dom za uspešno zdravljenje markiz d'Andervilliers, kjer je videl Emo. Njena lepota in vedenje sta ga prepričali, da je zadosti "visoko" vzgojena in da jo lahko povabi na ples na gradu. Tam je Ema spoznala ves blišč in lahkoto življenja visokih slojev družbe. Videla je številne visoke gospode in spoznala markizo in nekaj soplesalcev. Eden izmed njih jo je naučil valček. Po tem dogodku je hotela tudi ona živeti tako, kot je videla na gradu, kljub temu, da ji njen položaj v družbi in njen mož nista služil kot trdna osnova za tako življenje. Kasneje, ko je že imela razmerje z Rodolphejem, je načrtovala, da bosta pobegnila v Genovo in si tam ustvarila tako življenje. Vendar je bil Rodolphe kot uspešen ženskar zadosti pameten, da je na dan pobega izginil neznano kam.

c) Natančneje opiši družbene razmere, v katerih živi Ema!

Gre za malomeščansko družbo devetnajstega stoletja, katere višji sloji so že težili k lahkemu življenju in izkoriščanju nižjih slojev. Znanost je pridobiva na veljavi, kar ni bilo preveč všeč Cerkvam. V tem času npr. je Darwin objavil svojo teorijo evolucije, ki je pripeljala do velikih nesoglasij med znanostjo in Cerkvijo. Izvrsten primer za to je lekarnar Homais. Fevdalizem v tem času že počasi tone, meščanstvo dobiva vedno večjo vlogo v družbi. Ema misli, da je okoli nje le materialna in duhovna puščoba. Zanj dolgočasno življenje na kmetih, praznost meščanske družbe in skromnost usode jo omejujejo, čeprav jih sama ne presega. Nasprotno jim postavlja le neomejeno uživanje v ljubezni in materialni dovršenosti. In prav ta materialna dovršenost ji kasneje postane pogoj za ljubezensko uživanje.

d) Kakšen je Emin odnos do moža in družine in kakšen do ljubimcev?

Ko Ema ugotovi, da ji njen mož ne nudi tistega, kar ona zahteva, ga začne prezirati in izkoriščati. Ugotovi, da je bila njena poroka preurenjena odločitev in da do Charlesa ne zmore čustev, ki sicer kar vrejo v njej. Prvo pravo zadoščenje občuti šele ob Rodolpheju, vendar ta ugotovi, da bi ga spravila ob dobro ime, ob imetje in v pogubo, če bi ostal z njo do konca. Kasneje, ko je Ema že z Leonom, tudi ta ugotovi, da je nenasitna in da ga bo izkoriščala v nedogled, če je ne bo črtal iz svojega življenja. Ko s Charlesom povijeta hčerko, njeno veselje traja le kratek čas, kajti kmalu ji otrok postane le breme, na katerega mora računati pri svojih načrtih in jo tako ovira.

e) Kakšno je tvoje mnenje o Emi? Kaj je njen glavni problem?

Moje mnenje o Emi je zelo negativno. Prav gotovo bi lahko uspela v svojih sanjah, če bi postopoma in brez zadolževanja dograjevala kakovost svojega življenja. Moti me tudi njen odnos do Charlesa: on jo je ljubil, skrbel zanjo po svojih najboljših močeh. Če bi bilo med njima kot zakoncema več zaupanja in če bi mu povedala, kaj bi rada dosegla, bi jo kot zdravnik zmogel korak za korakom peljati do cilja. Tako pa Ema sama začenja hišo graditi ne ravno pri strehi, pač pa nekje pri prvem nadstropju.

2. Ali se v pripovedi čuti avtorjeva moralna, družbeno-kritična ali kakšna druga ideja?

Mislim, da se v pripovedi čuti več idej: tako moralna kot družbeno-kritična, pa tudi romantične ideje, ki ponekod mejijo na realizem in naturalizem.

Pripovedovalec in slog

Pri objektivnem realistu Flaubertu je opazna tako imenovana brezosebnost pripovedovanja, roman se odvija sam po sebi, sledi svoji notranji logiki dogodkov. Motivi, zgradba in osebe govorijo sami zase, razen v prvem delu, ko prvoosebni "mi" pripoveduje o začetku šolanja Charlesa Bovaryja. Tu gre v bistvu za slogovni trik, prevaro kot navidezno garancijo resničnosti pripovedi.

V preostalem romanu vse do Emine smrti prevladuje personalni pripovedovalec. To pomeni, da na dogodke največkrat gledamo skozi zorni kot posameznih oseb. Po smrti Eme pa se personalnost izgubi, videti je, kot bi se pripovedovanje dogajalo iz ptičje perspektive.

Za izražanje personalnosti pripovedovalca je Flaubert uporabil notranji monolog z pol premim govorom v nedovršenem preteklem času, oseba v tistem pogovoru sama s seboj izraža svoje sanje, želje, vse, česar ne more izraziti naglas.

Opazen je tudi opis, ki ga avtor uporablja za prikaz zgodovinskega in družbenega okolja, torej podeželske in trške Normandije. Opise prepoznamo po poudarjeni natančnosti in obsežnem naštevanju, v njih pa je skrita tudi Flaubertova kritika prikazanega okolja in v njem živečega sloja, njegovih okolestelih navad, pustosti in povprečnosti.

Eden klasičnih postopkov realizma je dialog. Flaubert je pozornost posvečal glagolom rekanja in prehodom od govorjenja ene osebe k drugi. Z glagoli rekanja je upočasnil tempo dialoga, za pospešitev pa je glagole rekanja opuščal.

Najpogostejša Flaubertova slogovna prvina pa je kontrastiranje. Kontrastni so lahko posamezni motivi, osebe in njihovi značaji, okolje... Poleg najznačilnejšega kontrasta med Emo in Charlesom sta tu še kontrasta med Eminima ljubimcema ipd. To Flaubertovo kontrastiranje je poseben način učinkovitega povezovanja notranje zgodbe, hkrati pa tudi sredstvo ironije in satire, ki jo v sebi skriva navidezna hladna distanca do pripovedovanja Gospe Bovaryjeve.

Ideje

Bovarizem, samostalni pomeni človekovo zmožnost stalne iluzije, odklanjanje stvarnosti.

Pesimizem je splošnejša ideja v romanu; glede možnosti uresničitve ljubezenskih čustev in pogleda na življenje nasploh

Satiričnost, naperjena proti malomeščanskemu primitivizmu